

Дрібні ссавці лісових екосистем Закарпаття

Юлія Зізда
Ужгородський національний університет

Вступ

Дрібні ссавці

- ☛ посідають щільне місце в екосистемах,
- ☛ чутливі до змін середовища;
- ☛ визначають формування і розвиток екосистем.
- ☛ представляють інтерес у епідеміологічному і господарському значенні

Вивчення поширення необхідно для:

- ☛ вирішення питань щодо шляхів формування та історичних змін фауни регіону;
- ☛ базове при еколого-фауністичних дослідженнях;
- ☛ важливою складовою за розробки, втілення програм із моніторингу і збереження фауни карпатського регіону.

Мета і завдання

- ☛ *Мета цього дослідження* — вивчити видовий склад і структуру угруповань дрібних ссавців у Закарпатті.

Завдання:

- ☛ скласти анотований список видів мікромаммалій Закарпаття;
- ☛ дослідити їх вертикальний та біотопний розподіл;
- ☛ провести порівняння цих списків за висотними поясами (на підставі розрахунку індексу схожості за Жаккаром);
- ☛ скласти перелік всіх регіонально рідкісних видів;
- ☛ визначити ділянки концентрації рідкісних і вразливих видів.

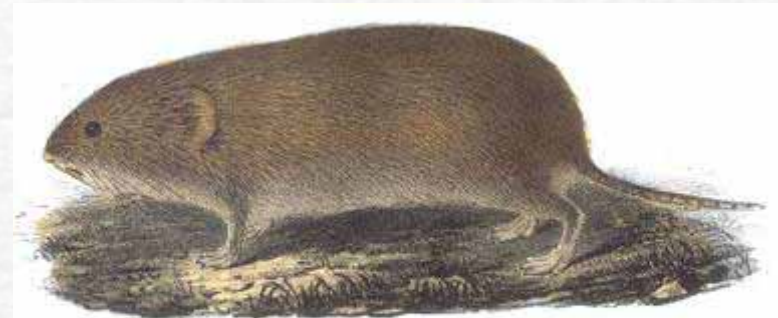
Матеріали і методи

- ❏ Лови живоловками
 - ❏ Колекційних зразків
 - ❏ Аналіз сов'ячих палеток
-
- ❏ Опрацьовано літературні дані
 - ❏ Особисті повідомлення колег
 - ❏ Враховано випадкові знахідки

Досліджені ділянки лісових масивів

- 1. ліси паркового типу (3 біотопи),
- 2. культурні ландшафти річкових долин (4 біотопи),
- 3. рівнинні лісові масиви (1 біотоп),
- 4. передгірний пояс мішаних лісів (3 біотопи),
- 5. гірський пояс мішаних лісів (3 біотопи),
- 6. ландшафти високогірних сланців, або криволісся (3 біотопи).

Campagnol des champs (arvicola arvalis.)

Результати обліків

Табличні дані

Анотовані списки

Узгодження оцінок відносної чисельності виду
та система балів рясноти

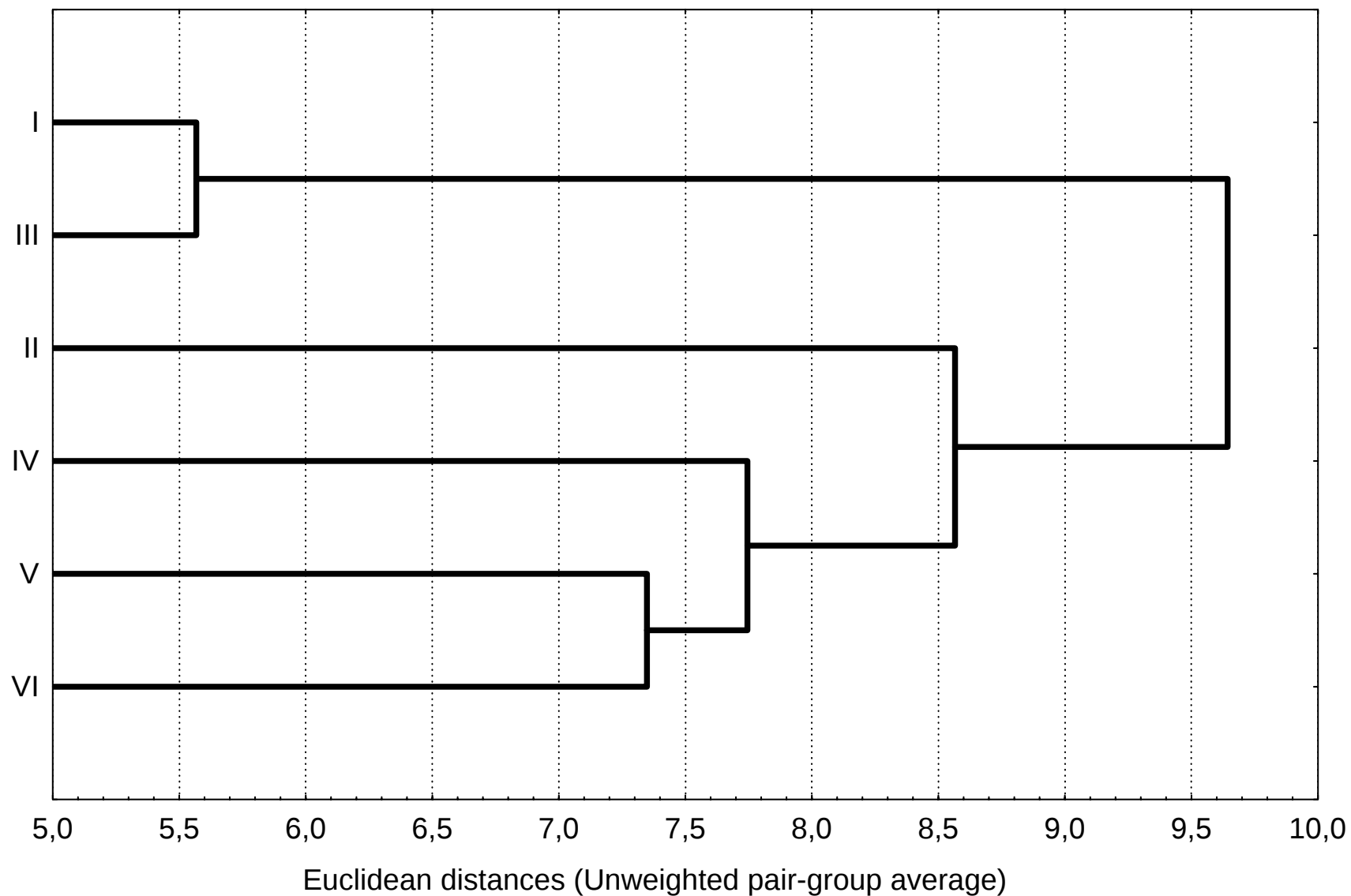
Категорія присутності	Відсоток у вибірці	Бал рясноти
відсутній	0	0
випадковий	<1 (0–1)	1
рідкісний	<3 (1–3)	2
звичайний	<10 (3–10)	3
чисельний	<30 (10–30)	4
фоновий	<100 (30–100)	5

На основі балів чисельності проведено:

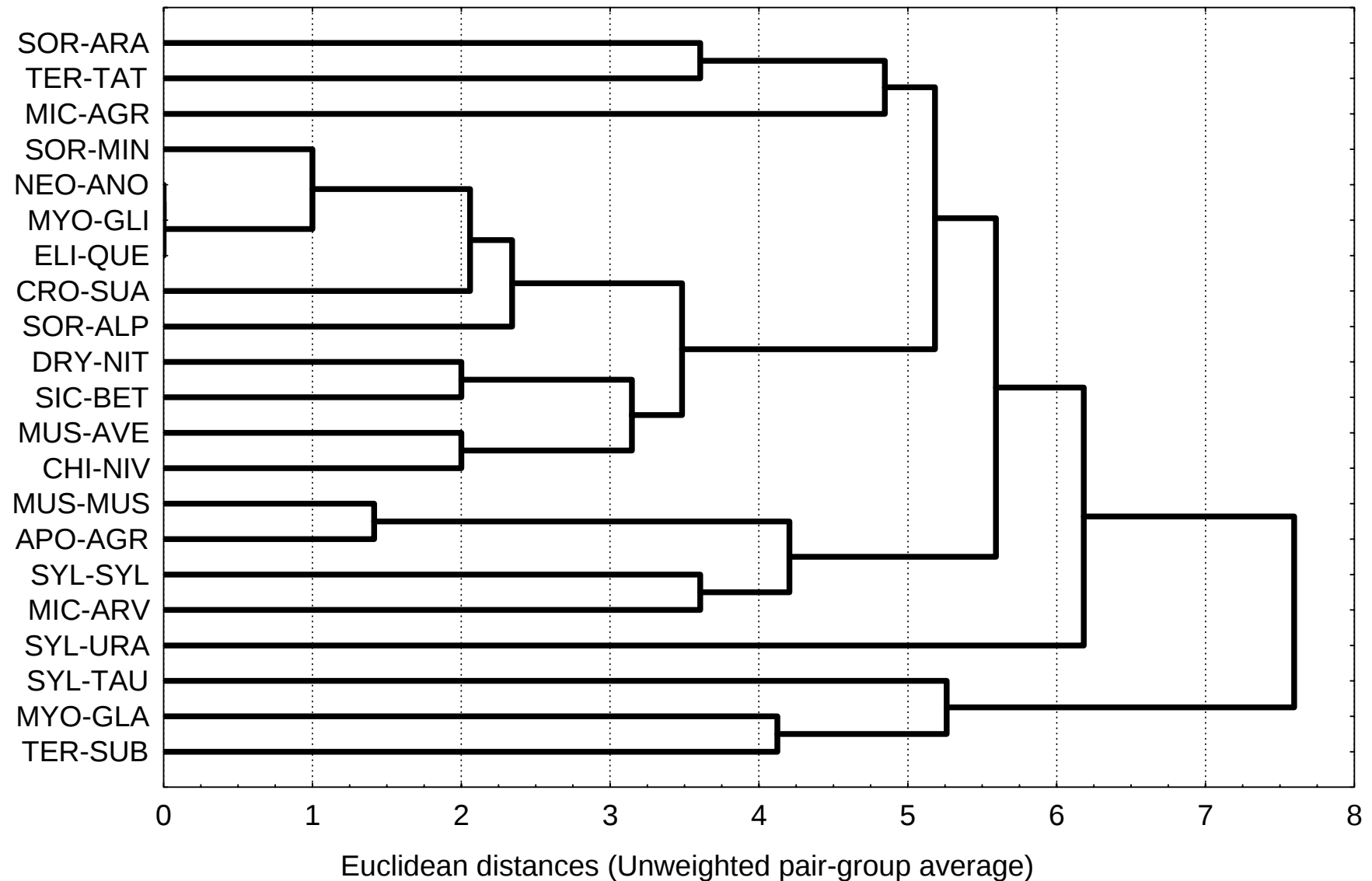
- аналіз закономірностей поширення видів за різними типами лісу
- визначено ділянки концентрації рідкісних видів
- визначено види-індикатори основних типів локальних угруповань

Порівняння схожості біотопів за Жаккардом

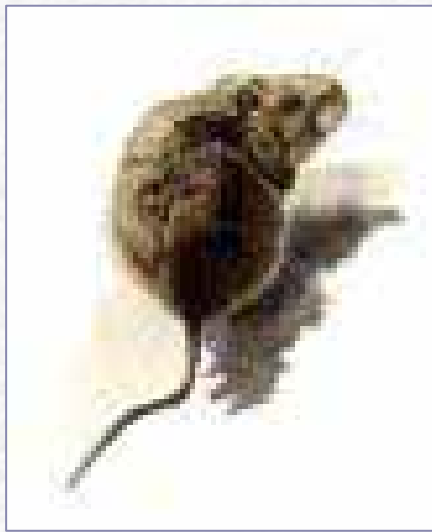

Схожість видів за біотопами

Висновки до розділу

Структура схожості біотопів за видовим складом і схожості видів за біотопами демонструють фактично одну і ту саму закономірність:

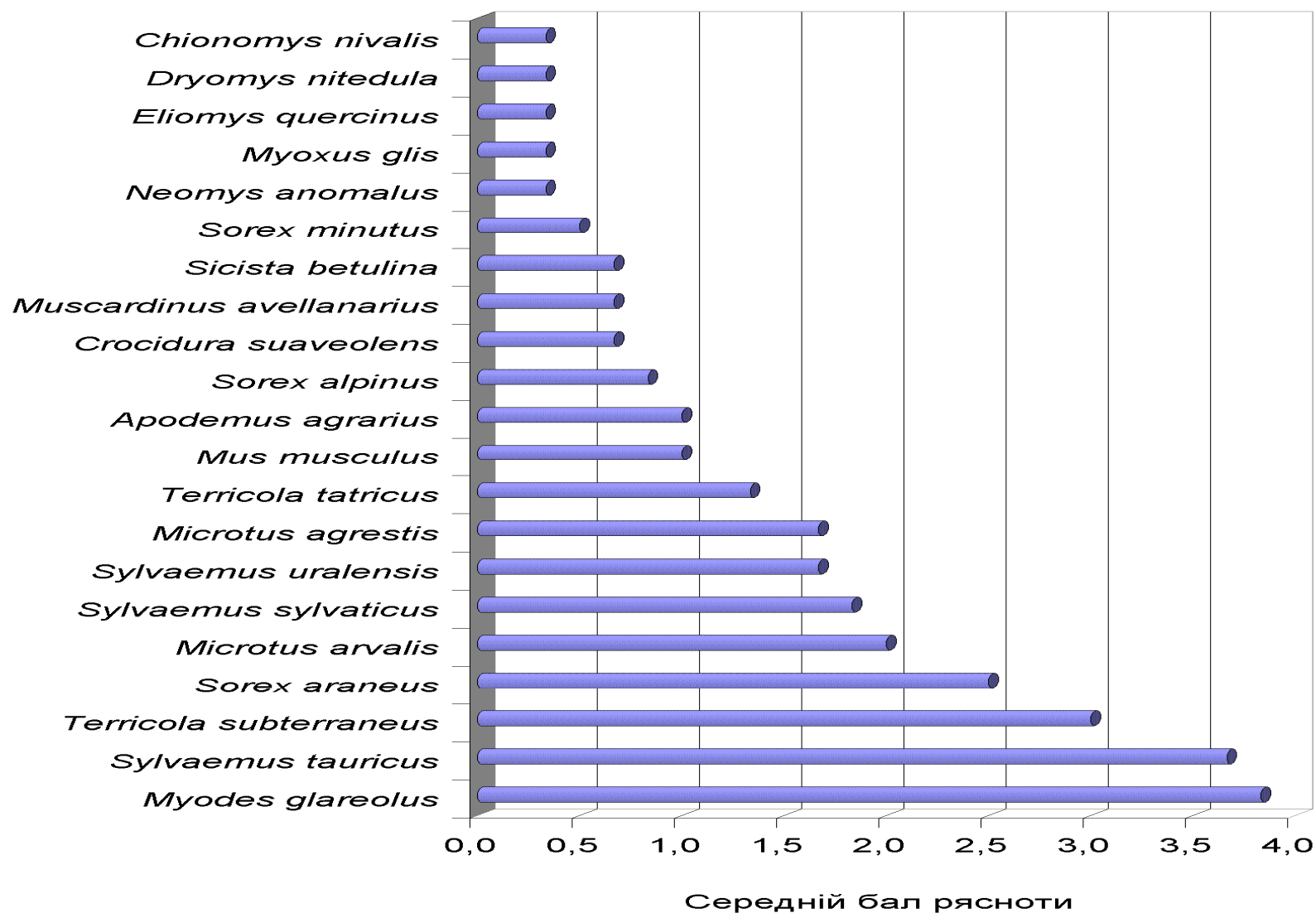

гірські екосистеми є найбільш багатими на раритетні види,

раритетні види тяжіють саме до незайманих середньо- та високогірних лісових масивів та суміж-них біотопів.

Загальні особливості мікротеріофауни

Розподіл видів дрібних ссавців за їх часткою у загальній вибірці

Порівняння результатів обліків

- ☛ за частотою закономірно збільшується видове багатство, вирівняність видів, але відсоток раритетів завжди становить близько 1%.
- ☛ Щоправда, ця закономірність може мати два альтернативних пояснення:
 - ☛ 1) ряд збігається із збільшенням висоти над рівнем моря;
 - ☛ 2) ряд збігається із збільшенням обсягу ловів;
 - ☛ 3) збільшенням ступеня віргільності території.

Щодо сучасного стану популяцій рідкісних видів

Видовий склад та просторовий розподіл раритетних видів ссавців у Закарпатті

Вид (ряд)	Категорія		Типи лісів					
	ЧК2	БК	1	2	3	4	5	6
<i>Crocidura suaveolens</i>		III	1 шт.					
<i>Neomys anomalus</i>	III	III				3 шт.		
<i>Neomys fodiens</i>		III					1шт.	
<i>Sorex alpinus</i>	IV	III		1 шт.		5 шт.		
<i>Sorex minutus</i>		III				2 шт.		
<i>Muscardinus avellanarius</i>		III						1шт.
<i>Eliomys quercinus</i>		IV				1 шт.		
<i>Dryomys nitedula</i>		III					1шт.	
<i>Myoxus glis</i>		III				1 шт.		
<i>Sicista betulina</i>	—	II		1 шт.			1шт.	
<i>Chionomys nivalis</i>	III	III						1шт.
<i>Terricola tatricus</i>	—	III		1 шт.		1 шт.	5шт.	

Висновки

- 1. Анотований список мікромаммалій лісових екосистем Закарпаття включає 23 види 5 родин. Серед них відмічено 11 раритетних видів.
- 2. Майже 90 % видів є лісовими, з них половина представлена раритетами. Рідкісні види є у значній кількості у гірсько-лісових екосистемах і мають там високі показники видового багатства.
- 3. Розподіл видів за балами чисельності не показує яскравого домінування жодного виду. Фактично всі унікальні види, які характеризують лісові та суміжні з ними екосистеми, займають останні позиції в рейтингу.
- 4. Доповненням до списку регіонально-рідкісних видів та видів, що є індикаторами лісових екосистем, мають стати вовчки сірий, лісовий та ліскулька; нориця татринська, мишівка лісова, мідія мала. Найвищий статус раритетності має нориця татринська, що в Україні не охороняється.

Подяки

Дякую за увагу

